KKU Journal for Public Health Research
Vol.15 No.2 April – June 2022

วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 เดือน เมษายน – มิถุนายน 2565

นิพนธ์ต้นฉบับ

คุณภาพชีวิตประชากรไทยในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

*อนัญญา ประดิษฐปรีชา[1], วรวิช นาคแป้น[1], ศรุดา จิรัฐกุลธนา[1], ปธานิน แสงอรุณ[1], กุลธิดา บรรจงศิริ[1], อารยา ประเสริฐชัย[1], จิรภัทร หลงกุล[2], ปกกมล เหล่ารักษาวงษ์[3]**

วันที่ได้รับต้นฉบับ: 15 พฤศจิกายน 2564
วันที่ตอบรับการตีพิมพ์: 22 กุมภาพันธ์ 2565

** ผู้รับผิดชอบบทความ*
(1) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
(2) คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วิทยาเขตลำปาง
(3) คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวาง ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตประชากรไทยในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยทำการเก็บข้อมูลจากประชาชนไทยที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 409 ราย เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยเทคนิคการสุ่มตัวอย่างสโนว์บอล และใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google form) เก็บรวบรวมข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดที่จะเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างภายใต้การแพร่ระบาดที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 80.44 มีอายุเฉลี่ย ± (S.D.) เท่ากับ 32.50±8.18 ปี มีรายได้เฉลี่ย ± (S.D.) เท่ากับ 25,135.92±(45,956.64) บาท โดยรวมประชาชนไทยมีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ระดับปานกลาง และรายได้เฉลี่ยลดลง 6,102.47 บาทอย่างมีนัยสำคัญ (Mean difference = 6,102.47, 95%CI: 1,570.08 to 10,634.86, P-value= 0.008) นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนถูกเลิกจ้างร้อยละ 9.05 และเกิดภาวะความเครียดร้อยละ 70.17 การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนไทย โดยเฉพาะด้านจิตใจ ซึ่งก่อให้เกิดภาวะความเครียดเนื่องจากรายได้ลดลง และถูกเลิกจ้าง ดังนั้นการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และการส่งเสริมการดูแลสุขภาพจิตแก่ประชาชน จะช่วยลดผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคนี้ นอกจากนี้การเสริมสร้างความพยายามในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคนที่รวดเร็ว ชัดเจน รวมถึงการจัดสรรสวัสดิการของรัฐเพื่อช่วยเหลือประชาชนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกันก็มีความสำคัญที่จะช่วยลดผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับสุขภาพโดยรวมได้

คำสำคัญ: *คุณภาพชีวิต, การแพร่ระบาด, โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019*

KKU Journal for Public Health Research
Vol.15 No.2 April – June 2022

วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 เดือน เมษายน – มิถุนายน 2565

Original Article

The Quality of Life among Thai People in Covid-19 Pandemic Situation

*Anunya Pradidthaprecha[(1)], Worrawit Nakpan[(1)], Saruda Jiratkulthana[(1)], Pathanin Sangaroon[(1)], Kultida Bunjongsiri[(1)], Araya Prasertchai[(1)], Jirapat Longkul[(2)], Pokkamol Laoraksawong[(3)]**

Received Date: November 15, 2021
Accepted Date: February 22, 2022

** Corresponding author*
(1) School of Health Science,
Sukhothai Thammathirat Open University
(2) Faculty of Public Health,
Thammasat University, Lampang Campus
(3) Faculty of Public Health,
Khon Kaen University

Abstract

The situation of the coronavirus disease 2019 (COVID-19) epidemic in Thailand has broadly affected on the quality of life and well-being of people in social and economic aspects. The aim is to study on the quality of life among Thai people in COVID-19 pandemic situation. This study is descriptive research collecting data from 409 Thai people with ≥20 years old. The samples were randomly selected by using snowball sampling technique. An online questionnaire (Google form) was used and distributed via social network which is considerably suitable for the current crisis. The results showed that the majority of respondents were female (80.44%) with mean ± (SD) age 32.50 ± (8.18) years. The average income was 25,135.92 ± (45,956.64) Thai baht. Overall, Thai population was at medium level for the quality of life with significantly reduced averaged income (Mean difference = 6,102.47, 95%CI: 1,570.08 to 10,634.86, P-value = 0.008). Approximately, 9.05 % were laid off and 70.17% were having stress. The pandemic of COVID-19 has influenced the quality of life among Thai people especially on the mental aspect that causing stress, which is correlated to income reduction and dismissal. Therefore, appropriate training programs for personal hygiene to prevent COVID-19 and mental health promotion are needed to compromise to effect from the pandemic. Moreover, the government should equally support and provide goods to help the people getting through the situation with good health.

***Keywords*:** *Quality of Life, Pandemi , Covid-19*

บทนำ

เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 พบการระบาดครั้งแรกในเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ในช่วงเดือนธันวาคม 2019 (Sohrabi et al., 2020) ซึ่งเกิดการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วทั้งภายในประเทศและทั่วโลกในเวลาถัดมา นับเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญและร้ายแรงทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย (Wilder-Smith & Freedman, 2020) เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สามารถติดต่อจากคนสู่คนโดยการหายใจหรือสัมผัสสารคัดหลั่งจากผู้ติดเชื้อที่มีอาการแสดงและไม่มีอาการแสดง โดยเชื้อจะมีระยะฟักตัวตั้งแต่ 2 ถึง 10 วัน (Li et al., 2020; Rothe et al., 2020) จึงส่งผลทำให้เกิดการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว โดยผู้ที่ติดเชื้อมักจะมีอาการแสดงตั้งแต่อาการเล็กน้อยจนถึงขั้นเสียชีวิต เช่น ไอแห้ง เจ็บคอ มีไข้หรืออุณหภูมิสูงกว่า 37.5˚C ปอดบวม ช็อค อาการหายใจลำบาก เฉียบพลัน และเสียชีวิต เป็นต้น (Chen et al., 2020) ซึ่งผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและมีอาการรุนแรงส่วนใหญ่คือกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มคนที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง โรคเกี่ยวกับระบบต่อมไร้ท่อ ระบบทางเดินอาหารและโรคทางเดินหายใจ เป็นต้น (Sohrabi et al., 2020) ประเทศไทยพบการระบาดครั้งแรกจากนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศช่วงต้นเดือนมกราคม 2020 และมีการแพร่ระบาดของโรคเพิ่มขึ้นในช่วงเดือนมีนาคม 2020 (Department of Disease Control (DDC), 2020) ซึ่งมีผู้ติดเชื้อรวมในประเทศจำนวน 3,045 ราย มีผู้เสียชีวิต 57 ราย (DDC, 2020) ทำให้รัฐบาลไทยได้กำหนดมาตรการต่างๆ ในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เช่น ประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เพื่อห้ามไม่ให้ประชาชนมีการรวมตัวกันเกินเหตุจำเป็น คำสั่งจากหน่วยงานต่างๆ ทำการปิดห้างสรรพสินค้า โรงเรียน เพื่อลดการรวมตัวกันของกลุ่มคน เพื่อเป็นการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกาศยกเลิกเที่ยวบินภายในและระหว่างประเทศทั้งหมด ยกเว้นคนไทยที่อาศัยอยู่นอกราชอาณาจักรที่ต้องการเดินทางกลับประเทศ ซึ่งมาตรการต่างๆ ที่ออกมานี้ ประชาชนไทยได้ปฏิบัติตามเป็นอย่างดี จนทำให้มีการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทยลดน้อยลง (DDC, 2020)

นอกจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะเป็นสาเหตุของการเจ็บป่วยและการเสียชีวิตแล้วยังส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยผลกระทบทางตรงคือ ผลกระทบด้านสุขภาพ อันนำไปสู่ค่าใช้จ่ายในการรักษาและสิ่งที่ตามมาคือการเสียชีวิต นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการจ้างงานเมื่อมีคนเจ็บป่วยจากการติดเชื้อเป็นจำนวนมากย่อมส่งผลไปสู่การสูญเสียรายได้ ซึ่งจะส่งผลกระทบไปสู่ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก ทั้งจากการสูญเสียรายได้ ทั้งจากการถูกเลิกจ้าง งานน้อยลง และกลายเป็นผลกระทบลูกโซ่ไปถึงการลดลงของคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะต่อสภาวะจิตใจก่อให้เกิดความเครียด หดหู่ และภาวะซึมเศร้า จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อคุณภาพชีวิตประชากรไทย ว่าประชากรชาวไทยมีคุณภาพชีวิตอย่างไร โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปใช้สำหรับวางแผนนโยบายในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตประชากรไทยในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ทำการสำรวจคุณภาพชีวิตของประชาชนคนไทยและผลกระทบที่ได้รับจากสถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้วยแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ผ่าน google form โดยทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม ถึง 30 พฤศจิกายน 2563 โดยขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

- **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้คือ ประชากรคนไทย อายุ 20 ปีขึ้นไปทั้งเพศชายและเพศหญิงที่อาศัยอยู่ราชอาณาจักรไทย ซึ่งคำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรคำนวณขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากร กรณีไม่ทราบจำนวนประชากร (Daniel Wayne, 1995)

$$n = \frac{Z^2_{1-\alpha/2}\, x\, [p\,(1-p)]}{d^2}$$

เมื่อ $Z_{1-\alpha/2}$ = ค่ามาตรฐานที่ช่วงเชื่อมั่น 95% (α = 0.05) เท่ากับ 1.96

p = ค่าสัดส่วนของประชากรที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ระดับปานกลางถึงรุนแรงในประเทศจีน เท่ากับ 0.76 (Zhang & Ma, 2020)

d = ความแม่นยำของการประมาณค่ากำหนดเท่ากับ 0.05

เมื่อแทนค่าต่างๆ ลงในสูตร จะได้ขนาดตัวอย่าง (n) เท่ากับ 281 คน ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้มีขนาดตัวอย่างไม่น้อยกว่า 281 คน เพิ่มจำนวนขนาดตัวอย่างอีก 20% เพื่อป้องกันการไม่ได้รับการตอบกลับการตอบแบบสอบถาม ดังนั้นรวมขนาดตัวอย่างที่ต้องทำการเก็บทั้งหมดไม่น้อยกว่า 338 ราย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติดังนี้ 1) เป็นประชากรมีอายุ 20 ปีขึ้นไปทั้งเพศชายและเพศหญิง และอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย 2) สามารถอ่านเขียน สื่อสารและเข้าใจภาษาไทยเป็นอย่างดี และ 3) อาสาสมัครยินดีเข้าร่วมการวิจัย หากอาสาสมัครไม่ยินดีเข้าร่วมการวิจัยหรือไม่ยินยอมให้ข้อมูลผู้วิจัยจะคัดออกจากการศึกษาในครั้งนี้

- **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย**

การศึกษาครั้งนี้ได้พัฒนาแบบสอบถามออนไลน์ขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ส่วนข้อมูลส่วนบุคล 2) ข้อมูลเศรษฐฐานะ และ 3) ข้อมูลคุณภาพชีวิต โดยข้อมูลส่วนบุคลประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา ระดับการศึกษาและอาชีพ ข้อมูลเศรษฐฐานะ ประกอบด้วย รายได้เฉลี่ยความพอเพียงของรายได้ก่อน (มกราคม ถึงกุมภาพันธ์ 2563) และหลังเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (มีนาคม ถึง ตุลาคม 2563) และผลกระทบของการแพร่ระบาดต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ส่วนข้อมูลคุณภาพชีวิตใช้แบบสอบถามคุณภาพชีวิตฉบับย่อภาษาไทย มีข้อคำถามจำนวน 26 ข้อ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านร่างกาย จำนวน 7 ข้อ 2) ด้านจิตใจ จำนวน 6 ข้อ 3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม จำนวน 3 ข้อ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน 8 ข้อ และข้อคำถามตัวชี้วัดที่อยู่ในหมวดคุณภาพชีวิตและสุขภาพโดยรวม จำนวน 2 ข้อ ซึ่งไม่รวมอยู่องค์ประกอบข้างต้น โดยแบบสอบถามนี้ดัดแปลงจากเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL_BREF_THAI) และปรับปรุงโดยสุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุลและคณะ (2540) โดยแต่ละข้อจะมีคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับให้ผู้ตอบคำถามเลือกตอบ ซึ่งมีคะแนนอยู่ในช่วง 26-130 คะแนน โดยแปลผลคะแนนแบ่งระดับคุณภาพชีวิตออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับไม่ดี (26–60 คะแนน) ระดับปานกลาง (61–95 คะแนน) และระดับดี (96-130 คะแนน) และแต่ละองค์ประกอบคุณภาพชีวิตแบ่งระดับคุณภาพชีวิตออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ 1) ด้านร่างกายมีช่วงคะแนนตั้งแต่ 7 ถึง 35 คะแนน แบ่งออกเป็น ระดับไม่ดี (7–16 คะแนน) ระดับปานกลาง (17–26 คะแนน) และระดับดี (27-35 คะแนน) 2) ด้านจิตใจมีช่วงคะแนนตั้งแต่ 6 ถึง 30 คะแนน แบ่งออกเป็น ระดับไม่ดี (6–14 คะแนน) ระดับปานกลาง (15–22 คะแนน) และระดับดี (23-30 คะแนน) 3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคมมีช่วงคะแนนตั้งแต่ 3 ถึง 15 คะแนน แบ่งออกเป็น ระดับไม่ดี (3–7 คะแนน) ระดับปานกลาง (8–11 คะแนน) และระดับดี (12-15 คะแนน) และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อมมีช่วงคะแนนตั้งแต่ 8 ถึง 40 คะแนน แบ่งออกเป็น ระดับไม่ดี (8–18 คะแนน) ระดับปานกลาง (19–29 คะแนน) และระดับดี (30-40 คะแนน)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหาและภาษาและนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำแล้วตรวจสอบความเชื่อมั่น

แบบสอบถาม ซึ่งคำนวนค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.93

- **การเก็บรวบรวมข้อมูล**

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามรูปแบบออนไลน์ผ่าน Google form ที่พัฒนาขึ้นเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดที่จะเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างภายใต้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยเทคนิคการสุ่มตัวอย่างสโนว์บอล ส่งแบบสอบถามออนไลน์ให้แก่กลุ่มตัวอย่างผ่านแอพลิเคชันเฟสบุ๊ค (Facebook) ไลน์ (Line) และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) โดยกลุ่มตัวอย่างทำการลงนามยินยอมให้ข้อมูลสำหรับการทำวิจัยเป็นลำดับแรกก่อนทำการตอบข้อมูลในส่วนต่างๆ ลงในแบบสอบถามออนไลน์ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างตอบกลับและยินยอมให้ข้อมูลจำนวน 409 ราย

- **การวิเคราะห์ข้อมูล**

ผู้วิจัยทำการจัดการบันทึกข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS เวอร์ชั่น 19.0 (Armonk, New York: IBM.) ซึ่งใช้สถิติพรรณนาในการหาระดับคุณภาพชีวิต ซึ่งนำเสนอ–ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติอนุมาน สถิติ dependent T-test และประมาณค่าร้อยละระดับคุณภาพชีวิตด้วยค่าช่วงความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (95% CI) ของร้อยละ

- **การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง**

การศึกษาครั้งนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เลขที่ IBB SHS 2020/10004/69 โดยผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดโครงการแก่ผู้เข้าร่วมวิจัย ในหน้าแรกของแบบสอบถามออนไลน์ ผู้วิจัยจะไม่ทำการเปิดเผยข้อมูลให้เกิดความเสียหายแก่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมและนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น

ผลการวิจัย

1. **ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง**

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 80.44 มีอายุเฉลี่ย ± (S.D.) เท่ากับ 32.50±8.18 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 30-44 ปี ร้อยละ 57.7 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 63.57 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 95.6 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ร้อยละ 88.51 และประกอบอาชีพรับราชการ ร้อยละ 41.56 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

2. **ข้อมูลเศรษฐฐานะของกลุ่มตัวอย่าง**

ในช่วงระยะเวลาก่อนการเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (เดือนมกราคมถึงเดือนกุมพันธ์ 2563) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย ± (S.D.) เท่ากับ 25,135.92 ± (45,956.64) บาท และกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินเพียงพอ และเหลือเก็บร้อยละ 34.23 มีจำนวนเงินเหลือเก็บเฉลี่ย เท่ากับ 9,232.28 ± (13,479.21) บาท ในช่วงระยะเวลาหลังการเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (เดือนมีนาคมถึงตุลาคม 2563) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย ± (S.D.) เท่ากับ 19,033.45 ± (15,247.90) บาท และกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเงินเพียงพอ และเหลือเก็บร้อยละ 22.49 มีจำนวนเงินเหลือเก็บเฉลี่ยเท่ากับ 11,721.2 ± (31,653.36) บาท ดังแสดงในตารางที่ 2 และพบว่ารายได้เฉลี่ยก่อนและหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Mean dif.=6102.47, 95%CI: 1570.08 to 10634.86) ดังแสดงในตารางที่ 2 นอกจากนี้พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบในด้านของรายได้มีรายได้ลดลง ร้อยละ 74.82 รองลงมาคือประชาชนเกิดความเครียด ร้อยละ 70.12 ดังแสดงในรูปที่ 1

3. **คุณภาพชีวิต**

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าประชากรไทยส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 56.72 (95%CI: 51.76-61.58) รองลงมาคือระดับดี ร้อยละ 41.08

(95%CI: 36.26 - 46.01) และเมื่อจำแนกตามองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพชีวิตด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 64.06 (95%CI: 59.20-68.71) ซึ่งมีคะแนนคุณภาพชีวิตด้านร่างกายเฉลี่ย±(S.D.) เท่ากับ 23.84±(4.54) (95%CI: 23.40-24.28) ระดับคุณภาพชีวิตด้านจิตใจอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 57.7 (95%CI: 52.75-62.54) ซึ่งมีคะแนนคุณภาพชีวิตด้านจิตใจเฉลี่ย±(S.D.) เท่ากับ 21.49±(3.44) (95%CI: 21.16-21.83) ระดับคุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 65.53 (95%CI: 60.70-70.13) ซึ่งมีคะแนนคุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคมเฉลี่ย±(S.D.) เท่ากับ 9.77±(2.17) (95%CI: 9.56-9.99) และมีคะแนนคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 51.1 (95%CI: 46.14-56.04) ซึ่งมีคะแนนคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมอยู่เฉลี่ย±(S.D.) เท่ากับ 29.14±(5.06) (95%CI: 28.65-29.64) ดังแสดงในตารางที่ 3 และ 4

บทสรุปและอภิปรายผล

- **อภิปรายผลการวิจัย**

การศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาวิจัยการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในช่วงต้นของประเทศไทย โดยประเทศไทยได้ออกมาตรการต่างๆ เช่น การประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ประกาศห้ามประชาชนออกเดินทางข้ามจังหวัด และออกจากเคหะสถานในยามวิกาล เป็นต้น เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคที่เกิดขึ้น ซึ่งวัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้คือ เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตประชากรไทยในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยการศึกษาครั้งนี้พบว่าประชาชนไทยมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานวิจัยในประเทศอิตาลี และเกาหลีใต้ที่พบว่าเมื่อเกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประชาชนมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง (Epifanio et al., 2021; Park et al., 2021) แต่พบว่าระดับคุณภาพชีวิตของประชากรชาวซาอุดีอาระเบียขณะเกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่ามีประชากรมีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำ (Algahtani et al., 2021) และเมื่อจำแนกตามองค์ประกอบคุณภาพชีวิตพบว่าประชาชนไทยมีคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสัมพันธภาพทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสิ่งแวดล้อมพบว่าประชาชนมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาระดับคุณภาพชีวิตชาวอิตาลีที่พบว่าคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ มีเพียงด้านสัมพันธภาพทางสังคมที่มีระดับคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี (Epifanio et al., 2021) โดยพบว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในช่วงต้นของประเทศอิตาลี มีจำนวนผู้ติดเชื้อและจำนวนผู้เสียชีวิตจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สูงกว่าในประเทศไทย (World Health, 2020) และเนื่องด้วยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ เป็นกลุ่มอาชีพที่มีความมั่นคงสูง การได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงน้อยกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาพบว่าประชากรไทยได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือ การมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนลดลงเฉลี่ย 6,102.47 บาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่าประชาชนมีการเก็บออมเพิ่มขึ้นแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากประชาชนต้องการเก็บออมเงินไว้ใช้ในอนาคตที่ยังไม่แน่ชัดกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และการศึกษาครั้งนี้พบว่าประชากรไทยได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 คือการถูกเลิกจ้างร้อยละ 9.05 ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศซาอุดีอาระเบียพบว่าประชาชนถูกเลิกจ้างร้อยละ 6.8 และประเทศอิตาลีพบว่าประชาชนถูกเลิกจ้างร้อยละ 11.4 โดยการศึกษาจากสองประเทศดังกล่าวยังพบว่าการถูกเลิกจ้างมีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตที่ลดลง (Algahtani

et al., 2021; Epifanio et al., 2021) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างของการศึกษานี้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ มีรายได้ประจำจากเงินเดือนที่คงที่ และยังเป็นกลุ่มที่สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีการเลิกจ้าง จึงทำให้การศึกษาในครั้งนี้มีผลกระทบจากการถูกเลิกจ้างน้อยกว่าการศึกษาในประเทศอิตาลี นอกจากนี้การศึกษาครั้งนี้ยังพบว่าประชาชนไทยเกิดภาวะความเครียดร้อยละ 70.17 ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานของ Algahtani et al. (2021) พบว่าประชาชนชาวซาอุดิอาระเบียร้อยละ 36.5 ซึ่งพบว่าประชาชนชาวซาอุดิอาระเบียที่มีภาวะความเครียดนั้นมีโอกาสที่จะเกิดระดับคุณภาพชีวิตต่ำเท่ากับ 6.55 เท่าเมื่อเทียบกับประชาชนที่ไม่มีภาวะความเครียด และจากการศึกษาต่างประเทศยังพบว่าการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยังส่งผลทำให้ประชาชนเกิดภาวะซึมเศร้าเพิ่มขึ้น (Park et al., 2021; Pieh et al., 2021) ซึ่งอาจจะเกิดจากการที่ต้องกักตัวอยู่ในที่พักอาศัยเป็นเวลานาน ทำให้ขาดพื้นที่ในการออกกำลังกายและการมีความสัมพันธ์ทางสังคมลดลง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาภาคตัดขวางซึ่งทำการศึกษาเพียงครั้งเดียวอาจไม่สะท้อนผลกระทบของการระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างต่อเนื่องในมิติต่างๆ ของคุณภาพชีวิตได้ ดังนั้นการศึกษาวิจัยในอนาคตจึงอาจจะต้องใช้รูปแบบการศึกษาติดตามในระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น และการศึกษาครั้งนี้ยังใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการดำเนินการเก็บข้อมูล–อาจจะเกิดอคติที่เกิดขึ้นจากผู้ตอบแบบสอบถามขึ้นได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องตีความและสรุปผลการตอบแบบสอบถามอย่างระมัดระวัง แม้จะมีข้อจำกัดบางประการของการศึกษาออนไลน์ แต่ผลการศึกษาของเราให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ต่อคุณภาพชีวิตประชากรไทย

- **สรุปผลการวิจัย**

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชากรไทย โดยเฉพาะด้านจิตใจ ซึ่งก่อให้เกิดภาวะความเครียดเนื่องจากรายได้ลดลง และถูกเลิกจ้าง ผลจากการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าควรจัดโปรแกรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและดูแลตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และโปรแกรมการส่งเสริมการดูแลสุขภาพจิตแก่ประชาชนขณะที่เกิดการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะช่วยลดผลกระทบที่เกิดจากการแพร่ระบาดของโรคนี้ โดยเฉพาะผลกระทบด้านจิตวิทยา นอกจากนี้การเสริมสร้างความพยายามในการควบคุมการแพร่ระบาดโรคนี้ที่รวดเร็ว ชัดเจน รวมถึงการจัดสรรสวัสดิการของรัฐเพื่อช่วยเหลือประชาชนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกันก็มีความสำคัญ ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับสุขภาพโดยรวมได้

ข้อเสนอแนะหรือการนำไปใช้ประโยชน์

- **ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป**

การศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจแบบสอบถามรูปแบบออนไลน์เท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการขยายขอบเขตการศึกษาให้กว้าง และครอบคลุมยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลที่หลากหลายและมีความละเอียดมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

สุวัฒน์ มหันนิรันดร์กุล, วิระวรรณ ตันติพิวัฒนสกุล, วนิดา พุ่มไพศาลชัย, กรองจิตต์ วงศ์สุวรรณ, & ราณี พรมานะจิรังกุล. (2540). **เปรียบเทียบตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของ WHO 100 ตัวชี้วัด.** เชียงใหม่: โรงพยาบาลสวนปรุง.

Algahtani, F. D., Hassan, S. U. N., Alsaif, B., & Zrieq, R. (2021). Assessment of the quality of life during COVID 19 Pandemic: A cross-sectional survey from the Kingdom of Saudi Arabia. **International Journal of Environmental Research and Public Health, 18**(3), 847.

Chen, N., Zhou, M., Dong, X., Qu, J., Gong, F., Han, Y., et al. (2020). Epidemiological and clinical characteristics of 99 cases of 2019 novel coronavirus pneumonia in Wuhan, China: a descriptive study. **The Lancet, 395**(10223), 507-513.

Daniel, W. W. (1995). **Biostatistics: A foundation for analysis in the health sciences** (6th ed.). New York: Wiley.

Epifanio, M. S., Andrei, F., Mancini, G., Agostini, F., Piombo, M. A., Spicuzza, V., et al. (2021). The impact of COVID-19 pandemic and lockdown measures on quality of life among Italian General Population. **Journal of Clinical Medicine, 10**(2), 289.

Li, Q., Guan, X., Wu, P., Wang, X., Zhou, L., Tong, Y., et al. (2020). Early Transmission Dynamics in Wuhan, China, of Novel Coronavirus-Infected Pneumonia. **The New England Journal of Medicine, 382**(13), 1199-1207.

Park, K. H., Kim, A. R., Yang, M. A., Lim, S. J., & Park, J. H. (2021). Impact of the COVID-19 pandemic on the lifestyle, mental health, and quality of life of adults in South Korea. **PLoS One, 16**(2), e0247970.

Pieh, C., Budimir, S., Delgadillo, J., Barkham, M., Fontaine, J., & Probst, T. (2021). Mental health during COVID-19 lockdown in the United Kingdom. **Psychosomatic Medicine, 83**(4), 328-337.

Rothe, C., Schunk, M., Sothmann, P., Bretzel, G., Froeschl, G., Wallrauch, C., et al. (2020). Transmission of 2019-nCoV infection from an asymptomatic contact in Germany. **New England Journal of Medicine, 382**(10), 970-971.

Sohrabi, C., Alsafi, Z., O'Neill, N., Khan, M., Kerwan, A., Al-Jabir, A., et al. (2020). World Health Organization declares global emergency: A review of the 2019 novel coronavirus (COVID-19). **International Journal of Surgery, 76**, 71–76.

The Department of Disease Control, Ministry of Public Health, Thailand. (2020). **Coronavirus disease (COVID-19).** Retrieved May 26, 2020, from https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/eng/index.php

Wilder-Smith, A., & Freedman, D. O. (2020). Isolation, quarantine, social distancing and community containment: pivotal role for old-style public health measures in the novel coronavirus (2019-nCoV) outbreak. **Journal of Travel Medicine, 27**(2), taaa020.

World Health Organization. (2020). **Coronavirus disease 2019 (COVID-19): Situation report 73.** Retrieved May 26, 2020, from https://apps.who.int/iris/handle/10665/331686

Zhang, Y., & Ma, Z. F. (2020). Impact of the COVID-19 pandemic on mental health and quality of life among local residents in Liaoning Province, China: A cross-sectional study. **International Journal of Environmental Research and Public Health, 17**(7), 2381.

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	80	19.56
หญิง	329	80.44
อายุ		
20-29 ปี	141	34.50
30-44 ปี	236	57.70
45 ปีขึ้นไป	32	7.80
อายุเฉลี่ย (± SD)	32.50 ± 8.18	
สถานภาพสมรส		
โสด	260	63.57
แต่งงาน	136	33.25
หม้าย/หย่าร้าง	13	3.18

ตารางที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ปัจจัย	จำนวน	ร้อยละ
ศาสนา		
พุทธ	391	95.60
อื่นๆ	18	4.40
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่า ปริญญาตรี	47	11.49
ปริญญาตรี หรือ สูงกว่า	362	88.51
อาชีพ		
ว่างงาน/นักเรียน/นักศึกษา	72	17.60
แม่บ้าน รับจ้างทั่วไป ค้าขาย ลูกจ้างประจำ ธุรกิจส่วนตัว	85	27.80
พนักงานบริษัทเอกชน	82	20.04
รับราชการ	170	41.56

ตารางที่ 2 ข้อมูลเศรษฐฐานะก่อนและหลังเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

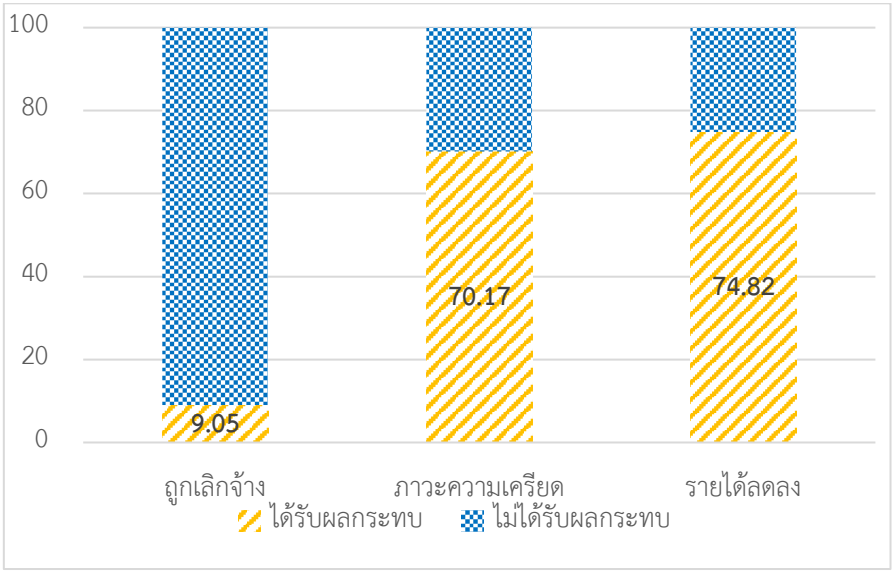
หัวข้อ	ก่อนโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แพร่ระบาด		หลังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แพร่ระบาด		Mean dif. (95%CI)	P-value
	Mean ± SD (n=409)		Mean ± SD (n=409)			
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ± SD	25,135.92 ± 45,956.64		19,033.45±15,247.90		6102.47	0.008
รายได้ต่ำสุด: รายได้สูงสุด	0: 850000		0: 100000		(1570.08 to 10634.86)	
จำนวนเงินเหลือเก็บ	**Mean ± SD (n=79)**		**Mean ± SD (n=92)**			
จำนวนเงินเหลือเก็บเฉลี่ย ± SD	9,232.28± 13,479.21		11,721.2 ± 31,653.36		-3901.78	0.28
รายได้ต่ำสุด: รายได้สูงสุด	100:100000		500:300000		(11141.46 to 3337.89)	
ความเพียงพอของรายได้	**จำนวน**	**ร้อยละ**	**จำนวน**	**ร้อยละ**		
เพียงพอ เหลือเก็บ	140	34.23	92	22.49		
เพียงพอ ไม่เหลือเก็บ	160	39.12	177	43.28		
ไม่เพียงพอ	109	26.65	140	34.23		

ตารางที่ 3 ระดับคุณภาพชีวิตประชาชนไทยภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

หัวข้อ	จำนวน	ร้อยละ (95%CI)
ระดับคุณภาพชีวิต		
แย่	9	2.20 (1.00, 4.10)
ปานกลาง	232	56.72 (51.76, 61.58)
ดี	168	41.08 (36.26, 46.01)

ตารางที่ 4 ระดับคุณภาพชีวิตประชาชนไทยภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำแนกรายด้าน

องค์ประกอบคุณภาพชีวิต	คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ			
	ระดับคุณภาพชีวิต	ร้อยละ (95%CI)	mean ± (S.D.)	95%CI
ด้านร่างกาย	ปานกลาง	64.06 (59.20, 68.71)	23.84 ± 4.54	23.40, 24.28
ด้านจิตใจ	ปานกลาง	57.7 (52.75, 62.54)	21.49 ± 3.44	21.16, 21.83
ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	ปานกลาง	65.53 (60.70, 70.13)	9.77 ± 2.17	9.56, 9.99
ด้านสิ่งแวดล้อม	ดี	51.1 (46.14, 56.04)	29.14 ± 5.06	28.65, 29.64
คุณภาพชีวิตโดยรวม	ปานกลาง	56.72 (51.76, 61.58%)	91.15 ± 14.49	89.74, 92.55

ภาพที่ 1 ผลกระทบที่ได้รับจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019